

11 NOLU TANITIM BROŞÜRÜ

TÜTÜN ŞUBESİ ÇALIŞMALARI

Tarihçe: Maviküf hastalığının 1960-61 yıllarında tütünde çok zarar yapması, değişik kuruluşları tütün üzerinde çalışmaya yönlendirmiştir. Önceleri ayrı ayrı kuruluşlarda yürütülen araştırmalar, Tütün Araştırma Ülkesel Projesi çerçevesinde toplanmış ve sorunlara ülkesel boyutta çözüm getirilmesi amaçlanmıştır. 1970'li yılların ortalarında İzmir'de Tütün Araştırma ve Eğitim Enstitüsü kurulmuştur. Uzun ömürlü olamayan bu enstitü 1982 yılında kapatılarak tütün çalışmalarının Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü (ETAİ) bünyesinde bir birim olarak yürütülmesi kararı alınmıştır. O tarihten bu yana tütün araştırmaları, ülke düzeyinde, Enstitünün Tütün Şubesi faaliyetleri şeklinde sürdürülmektedir.

Tütün Araştırma ve Eğitim Projesi koordinasyon merkezi olarak çeşit geliştirme, yetiştirme tekniği, tütün teknolojisi ve kimyası disiplinlerinde araştırma çalışmalarına ağırlık verilmiştir.

İslah Çalışmaları: Üstün nitelikli çeşit geliştirmek üzere yürütülen ıslah çalışmalarında seleksiyon, melezleme ve geriye melezleme ıslahı yöntemleri kullanılmıştır.

“Türk Tütünlerinin Islahı ve Standardizasyonu Projesi”; ülke çapında Ege, Marmara-Trakya, Karadeniz, Doğu ve Güneydoğu Anadolu olmak üzere dört farklı bölgede yürütülerek bu bölgeler için çeşitler geliştirilmiştir. “Maviküfe Dayanıklı Tütün Islahı Projesi” kapsamında yapılan geriye melezlemeler ve diallel melezler sonucunda maviküfe dayanıklılığın yanında kalite ve verim açısından da üstün olan çeşitler üretime kazandırılmıştır. Islah çalışmaları “Arzu Edilen Özelliklerin Melezleme Yoluyla Kombinasyonu”, “Bazı Morfolojik Özelliklerin Kalıtımı”, “Değişik Islah Programlarından Elde Edilen Ümitvar Hatların Değerlendirilmesi” gibi araştırmalarla da desteklenmiştir. Hastalıklara dayanıklılıkla ilgili olarak yürütülen diğer projeler; “Hastalıklara Dayanıklılık Kaynaklarının Araştırılması”, “Özü Kuru Hastalığı ve Dayanıklılık Kaynakları”, “Viruslara Dayanıklı Tütün Islahı” gibi konuları kapsamıştır.

Ülkesel projede zaman içinde şekilsel bazı değişiklikler yapılmış tütün ıslahı alt başlığı altında ıslaha; yetiştirme tekniği alt başlığı altında da yetiştirme tekniğine yönelik tüm çalışmalar toplanmıştır. Yürütülen ıslah çalışmaları sonunda Ege Bölgesi için 7, Marmara

Bölgesi için 11, Karadeniz Bölgesi için 5, Doğu-Güneydoğu Bölgesi için 19 olmak üzere toplam 42 çeşit tescil edilmiş ve üreticilerin kullanımına sunulmuştur. Bu çalışmalarla bağlantılı olarak, Ülkesel Bitki Genetik Kaynakları Projesi çerçevesinde bitki toplama, muhafaza ve karakterizasyon çalışmaları da yürütülmüştür. Türkiye tütünlerinin morfolojik karakterizasyonu aşamalı bir şekilde gerçekleştirilmiştir.

Yeni geliştirilen maviküfe dayanıklı tütün çeşitleri; tarla döneminde bu hastalığa karşı ilaçlama gerektirmedikinden maliyet düşmekte, daha önemlisi tütün yapraklarındaki ilaç kalıntısı sorununa da çözüm getirilmiş olmaktadır.

Tütün araştırma sonuçlarının üretici koşullarında yer bulmasıyla çalışmaların amacıyla bazı değişiklikler olmuş; yüksek verimlilik, hastalık ve zararlılara dayanıklılığın yanı sıra ekonomik değeri olan, dış pazarlarda kolayca alıcı bulabilen, kaliteli tütün çeşitlerini elde etmek hedeflenmiş olup çalışmalar bu doğrultuda sürdürülmektedir.

Geliştirilen çeşitlerin üreticiye ulaştırılabilmesi için özel sektörle işbirliği çerçevesinde, “Ege Tütün Çeşitlerinin Üretici Koşullarında Performanslarının Denenmesi” ve “Çiftçi Koşullarında Adaptasyon Denemeleri” yürütülmektedir. Bu kapsamda tütün üretiminin devam edeceği, tütünden başka alternatif bitkinin yetişmediği kır alanlarda çalışmalar sürdürülmektedir. 2000 yılında başlatılan bu çalışmanın sonucunda kır alanlarda tütünlerin kalitesinin yükseltilmesinin yanı sıra verimde % 15-20 oranında artış sağlanmıştır.

Yetiştirme Tekniği: Projenin ilk yıllarında ağırlıklı olarak yürütülen bu çalışmalardan bazı başlıklar şöyledir:

- Tütünün Kimyasal Yapısının ve Kalite Niteliklerinin Toprak Unsurlarıyla Olan İlişkisi.
- Ege Tütünlerinde Dikim Sıklığının Verim ve Kaliteye Etkisi.
- Ege Bölgesi Tütünlerinin Plastik Örtü Altında Kurutulması.
- Tütün Fideliklerine En Uygun Harcın Hazırlanması.
- Ege Bölgesi Tütün Fideliklerinde Ekilecek En Uygun Tohum Miktarının Araştırılması.
- Ege Bölgesi Tütün Fideliklerinde Tohum Ekimi İçin En Uygun Zamanın Araştırılması.
- Tütünde Bazı Yaprak Gübrelerinin Verim ve Kaliteye Etkisi.
- Tütün Üretiminin Mevcut Durumu ve Sorunlarının Saptanması.
- Düzce Yöresi Virjinya Tütünlerinde Vejetasyon Süresince Bitki Besin Maddesi Alınımı İle Verim ve Kalite İlişkisi.
- İzmir İlinde Üretimin Yoğun Olduğu Yörelerde Tütün Üretim Maliyeti (1984-1993).

Yetiştirme tekniğine yönelik araştırmaların sonucunda; makinalı dikim ve sera usulu kurutma teknikleri geliştirilerek yaygınlaştırılmıştır. Bu konuda yürütülen araştırmalarla; üreticinin girdi masrafları % 30 oranında azaltılmış ve kaliteli tütün üretimi yaklaşık % 15 oranında artmıştır.

Geliştirilen ve tescil edilen çeşitlerin yetiştirme tekniği çalışmaları yanı sıra bu çeşitlerin bazı tarımsal ve teknolojik özelliklerinin belirlenmesi üzerine araştırmalar yürütülmektedir.

Kalite Çalışmaları: Tütün bir kalite bitkisi olduğundan kalite, verimden de önemli bir seleksiyon kriteri olmaktadır. ETAE, halihazırda ülkemizin tek tütün kalite laboratuvarına sahip bir kamu kuruluşu olarak bu görevi titizlikle yerine getirme çabası içindedir.

Özel sektörle işbirliği çerçevesinde 2000 yılında başlatılan, “Ege, Marmara ve Karadeniz Bölgesi Tütünlerinin Kimyasal Özelliklerinin Saptanması” projesi ile ihraç edilen kalite tütünlerimizin kimyasal özellikleri belirlenmektedir.

Tütünde kalite unsurları olan nikotin, şeker, rutubet, azot, ham kül, klor, PEE ve zifir gibi kimyasal analizler tütün laboratuvarında yapılarak hem kamu sektöründeki tütün araştırmacılarına hem de sektöre hizmet verilmektedir. Geliştirilen çeşitlerin yanı sıra özel sektör tarafından ihraç edilen tütünlerde de belirtilen kalite analizleri yapılmaktadır.

Tohumluk Üretimi Çalışmaları: Her yıl elit ve orijinal tütün tohumluğu üretip dağıtan ETAE, bölge çiftçisinin tohumluk ihtiyacını karşılayan tek kuruluştur. Tohumluk üretiminde hem ülkesel hem de uluslar arası standartlara uyulmakta ve çeşitlerin safiyetini korumak için gelişmiş tüm teknikler uygulanmaktadır. Tescilli diğer bölgelere adapte olmuş tütün çeşitlerinin tek bitkiden gelen elit tohumları da üretilerek, ait olduğu bölgelere gönderilmektedir. Ege Bölgesi çeşitlerinden, hem çiftçi hem de tütün ihracatçı firmalar tarafından beğenilen verim ve kalitesi yüksek; Akhisar 97, Sarıbağlar 407, Otan 97 ve İzmir Özbaş çeşitlerinin orijinal tohumlukları üretilerek tütün üreticisine tahsis edilmektedir.

Eğitim ve Yayım: Tütün tarımının değişik konularında yayım teşkilatı teknik personeline ve diğer hedef kitlelere eğitim verilmektedir. Teknik kitaplar, periyodikler, makaleler ve çiftçi broşürleriyle de değişik kesimlere ulaşılmaktadır.

Geleceğe Dönük Hedeflerimiz:

- Sertifikalı tohumluk kullanımını yaygınlaştırarak standart ürün elde edilmesini sağlamak,
- Üretilen tütünlerimizin kimyasal kalite analizlerini belirleyerek yeni hazırlanacak “tütün standardı” için veri tabanı oluşturmak,
- Tütün ihracatçılarının istekleri doğrultusunda, verim ve kalitesi yüksek çeşit geliştirmek.
- Değişik hedef kitlelerin hizmet içi eğitimlerini sağlamak ve ihtiyaç duyulan yayınları yapmak.
- Özel sektörle işbirliğini geliştirmek.